

Események, rendezvények**Az Általános Földtani Szakosztály, a Budapesti Területi Szervezet, valamint az MTA Szedimentológiai Bizottsága őszi terepbejárása a Gerecsében, 2016. október 14–15.**

2016. október 14–15-én került sor az MFT Általános Földtani Szakosztálya és Budapesti Területi Szervezete, valamint az MTA Szedimentológiai Bizottsága által szervezett, immár hagyományos, őszi terepbejárásra. A terepbejárás célja a Gerecse hegység földtani problémákat felvető kainozoos képződményeinek megtekintése és ehhez kapcsolódó földtani szakmai konzultáció volt.

A kétnapos terepbejáráson 28-an vettek részt. A terepi szakmai konzultáció első napján a Gerecse északi részének felső-miocén rétegsorát és új értelmezését láthattuk és megismerkedhettünk a hegység pannóniai fejlődéstörténetével (szakmai vezetők: BARTHA István Róbert, BUDAI Soma, CSILLAG Gábor, MAGYAR Imre, SZTANÓ Orsolya), valamint bepillanthattunk a negyedidőszaki teraszfejlődés-kutatás eredményeibe és kormeghatározási problémájába (szakmai vezetők: CSILLAG Gábor, RUSZKICZAY-RÜDIGER Zsófia).

A nap második felében, kiváló neszemélyi házi rétesek elfogyasztása után, a kevés felszíni feltárással rendelkező középső-eocén rétegsor legidősebb, szubtrópusi-trópusi klímán lerakódott törmeléken üledékes rétegsorait és édesvízvízmező-rétegeit szemlélhettük meg Lábatlan környékén (szakmai vezetők: FODOR László, KERCSMÁR Zsolt, SZTANÓ Orsolya). A biztosan középső-eocén rétegsor etalonként szolgált a következő nap látványos, ám bizonytalan korú törmeléken képződményeihez. A terepbejárás lelkes résztvevőire a lábatlani Bersek-hegy kőfejtőjében sötétedett rá. A nap az ízletes vacsorát és finom cseh sört kínáló dorogi Határcsárdában zárult, mindenki megelégedésére.

Második nap a hegység belsejében folytatódott a szakmai terepbejárás. Bikolpusztán megismerkedhettünk a pusztától Nyra eső terület legfrissebb geofizikai eredményeivel (szakmai vezetők: BERECKI László, ZALAI Zsófia), majd a Vöröshíd kőfejtősorozatának izgalmas földtani problémái kerültek terítékre. A kérdéses korú, üledékképződés valamint diagenézis közbeni tektonikai deformációt szenvedett, triász és alsó-jura rétegek oldásos üregeit, valamint szerkezeti hasadékaikat kitöltő törmeléken rétegsor igazi szerkezetföldtani, közettani valamint rétegtani csemegét jelentett (szakmai vezetők: BEKE Barbara, FODOR László, KÖVÉR Szilvia). A napot és a terepi szakmai konzultációt a Gerecse egyik legszebb feltárási területén, a Grand Canyon jura rétegsorában található, a korábbi üregkitöltésekhez csatlakozó paleokarszt-kitöltés, és a mezozoos rétegsort lefedő bizonytalan korú kavics megtekintése zárta (szakmai vezető: BEKE Barbara, FODOR László).

Az MFT Általános Földtani Szakosztályának elnöksége megköszöni a résztvevők lelkes jelenlétét, a szakmai vezetők és a terepbejárást szervezők munkáját!

KERCSMÁR Zsolt
MFT ÁFSZ és BTSZ elnöke

12. Téli Ásványtudományi Iskola, Veszprém, 2017. január 20–21.

A Téli Ásványtudományi Iskola már hagyományosan az ásványtani és rokon tudományterületek kutatóinak legnagyobb hazai rendezvénye, szakmai továbbképző műhely és egyúttal az aktuális kutatási eredmények bemutatására szolgáló konferencia.

Az idei iskola tematikája — „Újdonságok a műszeres anyagvizsgálatban” — azt a célnak tükrözte, hogy egymásnak bemutassuk az új EU pályázati ciklusban jelentősen megújuló eszközpark kínálta lehetőségeket. Mind a sikeres kutatás, mind a műszerek megfelelő kihasználtsága szempontjából rendkívül fontos ugyanis az együttműködés a különböző kutatóhelyek és -csoportok között, különös tekintettel a projektek egyenetlen földrajzi eloszlására, a Közép-Magyarországi Régió hátrányos helyzetére.

A korábbi évektől eltérően nem Balatonfüreden, hanem Veszprémben, az MTA Veszprémi Területi Bizottságának várbeli székházában tartottuk a rendezvényt, mivel kinőttük a szokásos helyszínt. A másfél napos programban a 94 résztvevő összesen 28 előadást hallhatott. A földtudományokhoz kötődő egyetemi tanszékek (ELTE, ME, SzTE, PTE, PE) és intézetek (MTA CsFK FGI, MFGI) munkatársain kívül idén nagy számban érkeztek kollégák az anyagtudományi-fizikai kutatóintézetekből (MTA EK több intézete, MTA ATOMKI, MTA Wigner) és néhány vállalkozástól.

A program a vizsgálati módszerek szerint tagolódott blokkokra. Az első öt előadó az elektronmikroszkópia változatos módszereibe, és anyag- és földtudományi alkalmazásaiba adott betekintést (PÓSFAI Mihály, CORA Ildikó, SÁFRÁN György, HARANGI Szabolcs és ARADI László). Röntgendiffrakciós és egyéb finomszerkezeti kutatásokat érintő fejlesztésekről és eredményekről tájékoztattott három előadás (ZAJZON Norbert, SIPOS Péter, KOVÁCS Ivett), majd nukleáris módszereket (ionos és neutronos spektroszkópiái és képkalkáló eljárások) mutatott be KERTÉSZ Zsófia és MARÓTI Boglárka. A szemcseelemzés problémáiba (SZALAI Zoltán és VARGA Görgy), majd a lézeraláció ICP-MS alkalmazásaiba (HARANGINÉ LUKÁCS Réka és KIRÁLY Edit) avatta be a hallgatóságot két-két előadással. A pénteki programot egy izotóp-geokémiai (ÚJVÁRI Gábor), egy gyámántvizsgálatot tárgyaló (TAKÁCS József), valamint egy tudománytörténeti (PAPP Gábor) előadás zárta. A szombati nap első részét az optikai spektroszkópos/mikroszkópos — Raman, IR és UV-VIS — témáknak szenteltük (VÁCZI Tamás, KÁLDOS Réka, KOVÁCS László, SZABÓ Péter, KOVÁCS István). A program zárásaként változatos ásványtani és archeometriai előadások hangzottak el (B. KISS Gabriella, FEHÉR Béla, SZAKÁLL Sándor, DALLOS Zsolt, LEÉL-ŐSSY Szabolcs, MOZGAI Viktória). Az egyes blokkokat élénk vita követte. A teljes program megtalálható az iskola honlapján: <http://mposfai.hu/TAI/ta.htm>.

Az iskola szakmai gazdái az MTA Geokémiai, Ásványtani és Közettani Tudományos Bizottságának Nanoásványtani Albizottsága és a Magyarhoni Földtani Társulat Ásványtan-Geokémiai valamint Agyagásványtani Szakosztálya. Az iskola anyagi háttérét a Pannon Egyetem GINOP-2.3.3 projektje („Elektronmikroszkópos laboratórium létrehozása a Pannon Egyetemen) biztosította, amelynek egyben nyitórendezvénye is volt a program első blokkja.

PÓSFAI Mihály

Személyi hírek

Köszönetnyilvánítás

Hálásan köszönjük minden tagtársunknak, azoknak is akik nekünk mellőzését kérték, hogy önkéntes jövedelemarányos tagdíjukkal, vagy egyéb adományukkal a 2016. évben is támogatták Társulatunk munkáját.

BAKSA Csaba, BERNÁTH Zoltán, BUDA György, CSONTOS László, DANK Viktor, DOBOS Irma, GALÁ CZ András, GOMBOR László, GÖRÖG Ágnes, HAAS János, HOLODA Attila, JÁMBOR Áron, KASZAP András, KISS Balázs, KISS Péter Gábor, KISVARSÁNYI Géza, KOVÁCS Endre, KOVÁCS László, KOVÁCS P. Gábor, KUTI László, LEMBERKOVICS Viktor, MAJOROS György, PAPP Lajos, RANCZ Balázs, SZAKÁLY László, SZEDERKÉNYI Tibor, SZEGŐ Éva, SZUROMINÉ KORECZ Andrea, TAMÁS Csaba, TÓTH Erzsébet, TÓTH Sándor, TÓTHNÉ MAKK Ágnes, TURTEGIN Elek, UHRIN András, VARGA Viktória, VATAI József, VÖRÖS Attila, ZAJZON Norbert, ZSADÁNYI Éva

Gyász hír

Fájdalommal tudatjuk, hogy ALBERT Eszter tagtársunk (1934–2017) életének 83. évében elhunyt.

Emléke szívünkben és munkáiban tovább él!

Könyvismertetés

GYALOG L., MAROS Gy., PELIKÁN P. (szerk.) 2016:
Budapest geokalauza. — MFGI, Budapest.

Már közel 90 éve, hogy megjelent SCHAFARZIK Ferenc és VENDL Aladár *Geológiai kirándulások Budapest környékén* című könyve. És már több mint fél évszázada annak is, hogy 1964-ben megjelent e könyv újabb kiadása. Talán ezért is várta mindenki olyan nagyon a 2017. január 25-ei könyvbemutatót, amelyen végre kézbe vehette a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet új kiadványát, Budapest geokalauzát.

Ez a magyar-angol kétnyelvű kötet az Intézet *Magyarország tájegységi térképsorozatának* legújabb darabja. A *Magyarország földtani atlasza országjáróknak* című kiadványhoz hasonlóan ez is elsősorban a nagyközönséget célozza meg. Ebben a könyvben is objektumról objektumra járva fedezhetjük fel Budapest és környéke földtani és vízföldtani érdekességeit.

A 75 helyszín között azonban nem csak klasszikus földtani feltárások találhatók! A területenként csoportosított leírások között vannak a vízföldtani érdekességeket bemutató fürdők (pl. „Felhévízi” fürdők, Gellért-hegyi fürdők), források és a fővárost ivóvízzel ellátó kutak is. Emellett vannak olyan földtani érdekességeket rejtő objektumok is, amelyek neve hallatán elsősre biztosan nem a geológia jut az ember eszébe, mint például az Országház, a WestEnd, a Dohány utcai zsinagóga, vagy Budapest metróhálózata.

A kiadvány szakemberek számára is értékes része Budapest és környékének 1:50 000-es méretarányú földtani térképe. Bár a teljes terület új földtani felvételére nem volt lehetőség, de az objektumok leírásánál található részlettérképek aktualizáltak, pontosan mutatják az objektumok környékének földtani felépítését. Ezek a kis térképek segítséget nyújtanak a feltárások megközelítésében is.

A könyv első részében akár egy külön kötetet is megtöltő általános földtani és vízföldtani ismertető található. Ez összefoglalja Budapest környékének elmúlt mintegy 240 millió éves történetét. Érdemes időt szentelni a táblázatokra is, melyek nagyon sok információval szolgálnak a terület barlangjairól, tanösvényeiről, földtani alapszelvényeiről, tavairól, forrásairól, kútjairól, fürdőiről. Ezek az aprólékosan összegyűjtött adatok, így együtt máshol nem találhatók meg!

Magyarország földtani atlaszához (<https://map.mfgi.hu/atlasz200/>) hasonlóan ez a kiadvány is megtalálható már az Intézet térképszerverén (<https://map.mfgi.hu/bp50/>), interaktív térkép-ként. Ez azért is praktikus, mert kirándulás közben bármikor előkaphatjuk az okostelefonunkon és nem kell magunkkal cipelni a közel 1,5 kg-os, nagyalakú könyvet.

A kötet kereskedelmi forgalomba nem kerül, de az MFGI-ben oktatási vagy ismeretterjesztési célú példány igényelhető. Az MFGI szívesen fogad 5000 Ft/kötet felajánlást az Eötvös Loránd Geofizikai Alapítvány (ELGA) részére.

Számlaszám: 10200892-31410618-00000000 K&H Bank

BABINSZKI Edit

Tartalom — Contents

| | |
|--|-----|
| VELLEDITS Felicitász, Richard LEIN, Leopold KRZYSTYN, PÉRO Csaba, PIROS Olga & Joachim BLAU: A Reiflingi esemény hatása az Északi-Mészközpok és az Aggteleki-hegység középső-triász fejlődésére. — <i>The Reifling event in the Northern Calcareous Alps and in the Aggtelek Mountains (Middle Triassic).</i> | 3 |
| FARICS Éva & JÓZSA Sándor: A Keleti-Bakony triász időszaki vulkanogén képződményeinek petrográfiai vizsgálata és képződési körülményeik értelmezése. — <i>Petrographic investigation of the Triassic volcanogenic formations of the Eastern Bakony and interpretation of their genesis.</i> | 25 |
| GARAGULY István, RAUCSIK Béla, VARGA Andrea & SCHUBERT Félix: Középső-triász dolomitok képződésének története és töréses deformációja a Szegedi-medence területén. — <i>Diagenetic and brittle deformation history of Middle Triassic dolomites in the Szeged Basin, Southeast Hungary.</i> | 39 |
| VARGA Andrea, BARANYI Viktória, RAUCSIK Béla & SCHUBERT Félix: Az Endrődi Formáció kőzettani és palinológiai vizsgálata a Hódmezővásárhely–I fűrásban (Makói-árok) — öskörnyezeti és diagenézis-történeti értékelés. — <i>Petrography and palynology of the Endrőd Formation, Hódmezővásárhely–I well, Makó Trough (Pannonian Basin, SE Hungary): palaeoenvironmental and diagenetic consequences.</i> | 61 |
| SZUJÓ Gábor Lajos, SEBE Krisztina & SIPOS György, Pozsgai Emília: Pleisztocén folyóvízi kavics a Villányi-hegységben. — <i>Pleistocene fluvial gravel in the Villány Hills (SW Hungary).</i> | 85 |
| In memoriam | |
| PUZDER Tamás: In memoriam dr. BOGNÁR Lászlóné SOPRONI Jolán | 99 |
| RAPKAYNÉ FÖLDESSY Anna, PUZDER Tamás: In memoriam dr. HUNYADI László | 101 |
| Hírek, ismertetések (összeállította CSERNY Tibor, PALOTÁS Klára) | 103 |

